מדינת ישראל

הקרן לשיקום מחצבות

דו"ח פעילות לשנת 2018

עריכת הדו"ח: יעל בר מאור סטודיו לאדריכלות נוף
צילומים: ארכיון הקרן לשיקום מחצבות
תמונת שער: שיקום מחצבת עין חרוד
יוני 2019

שיקום מחצבת שחורת, יעל בר- מאור/ סטודיו לאדריכלות נוף

תוכן עניינים

תמונת מצב קיים, מג'ד אלכרום

מבוא	4
חברי הנהלת הקרן לשיקום מחצבות	5
שיקום מחצבה נטושה- היכן מתחילים?	6-7
שיקום מחצבות	
שיקום מחצבות באיזור הצפון	8-28
שיקום מחצבות באיזור המרכז	29-37
שיקום מחצבות באיזור הדרום	38-44
דוחות הכנסות והוצאות	45-46
נספחים ותוספות	
נספח 1 - החוק לשיקום מחצבות	47-48
נספח 2 - תקנות המכרות, תשל"ח 1987	49
נספח 3 - תוספת)תקנה 4(תשלומים לקרן	50
נספח 4 - מדיניות הקרן לעניין החזר הוצאות שיקום	51-53

מבוא

מר יוסי וירצבורגר, יו"ר הנהלת הקרן לשיקום מחצבות

שיקום מחצבת מגדל צדק, בריכות חורף

כמידי שנה כך גם השנה, אנו גאים להציג בפניכם את דו"ח פעילות הקרן לשיקום מחצבות לשנת 2018 ובו חלק מהפרויקטים בהם טיפלה הקרן.

החוברת מתארת את המחצבות בהן הקרן טיפלה בשנת 2018. תיאור הפרויקטים מסודר בחוברת על פי סדר גיאוגרפי מהצפון ועד הדרום. בתחילת החוברת מובאת המחצבה הצפונית ביותר מחצבת מלכיה אשר בגליל העליון ועד מחצבת נחל שחורת הסמוכה לאילת.

בשנה זו הסתיימו מספר פרוייקטים אשר החלו בשנים הקודמות כגון שיקום מחצבת פסוטה והפיכתה לגן משחקים עבור ילדי הישוב, שיקום מחצבת עין חרוד הוותיקה והפיכתה לפארק קק"ל המיועד לקליטת מבקרים ומטיילים ומהווה מוקד יציאה למסלולי אופניים באזור הגלבוע. בשנה זו הקרן נכנסה לשלב נוסף בשיקום מחצבות החד"צ אשר במכתש רמון והפיכת כניסת המבקרים הראשית למזרח מכתש רמון דרך אתר מחצבות משוקמות הכולל מבואת כניסה, שלטי הסבר על התופעות הגיאולוגיות המצויות במכתש רמון.

בשנה זו אנו ממשיכים וצפויים לסיים בשנת 2020 את הפיכת אתר מחצבות מגדל צדק אשר הוסבו לגן לאומי, לאחד מהפארקים הגדולים והנרחבים קולטי הקהל במרכז הארץ.

השנה הקרן הצליחה למצוא מחצבה ישנה נוספת הצמודה ליישוב בפריפריה - מחצבת חורפייש, והחלה בתכנון הפיכת מחצבה זו לאתר קולט קהל עבור תושבי הישוב. בנוסף, ממשיך התכנון לשיקום החלק המערבי של מחצבת גולני על ידי יצירת טיילת ופיתוח נופי אשר יפריד ויחצוץ בין המחצבה הפעילה לתושבי טורעאן הגרים בסמיכות לה.

כולנו תקוה כי אזרחי המדינה ייהנו מהשטחים אשר הקרן משקמת ומחזירה לקהילה זאת לאחר שעתודות חומרי החציבה בשטח המחצבות שימשו לבנייתה ופיתוחה של ישראל.

יוסי וירצבורגר
יו"ר הקרן לשיקום מחצבות

חברי הנהלת הקרן לשיקום מחצבות
לשנת 2018

חברי הקרן בסיור במחצבת פסוטה המשוקמת

מר יוסי וירצבורגר	משרד האנרגיה	יו"ר ההנהלה
מר ישראל סקופ	רשות מקרקעי ישראל	מרכז פעולות ההנהלה
גב' חנה ויטלזון	משרד האוצר - מנהל התכנון	חברה
מר יובל פלד (חלק מהתקופה)	רשות הטבע והגנים	חבר
גב' זהר זכאי (חלק מהתקופה)	רשות הטבע והגנים	חברה
מר אלון זס"ק	המשרד להגנת הסביבה	חבר
מר זאב ברל	משרד הכלכלה והתעשייה	חבר
מר שארבל שחאדה	משרד האנרגיה - המפקח על המכרות	חבר
מר דור בלוך	משרד האוצר - אגף תקציבים	חבר
מר שמואל מנדלביץ'	איגוד יצרני חומרי מחצבה	משקיף
גב' נעה טל	קרן קיימת לישראל	משקיפה

מר צבי זיו	מזכיר הקרן לשיקום מחצבות
מר מיכאל חרל"פ	מ"מ מזכיר הקרן לשיקום מחצבות
עו"ד מירב קנולר	יועצת משפטית הקרן לשיקום מחצבות
רו"ח ירדנה שהם	חשבת הקרן לשיקום מחצבות
רו"ח משה דוד מזרחי	מבקר פנים

שיקום מחצבה נטושה – היכן מתחילים?

מדריך לרשויות המקומיות - 2019

אודות הקרן לשיקום מחצבות

הקרן הינה הגוף המרכזי במדינת ישראל שאמון על שיקום המחצבות. תפקידה של הקרן הוא להחזיר שטחים בהן הסתיימה החציבה לרווחת הציבור, תאת על ידי שיקומם לטובת שטחי תיירות, פארקים, מרכזי לימוד גיאולוגיים, תעשייה, ניקוז ושימושים נוספים לטובת הציבור כולו. מחצבות משוקמות משדרגות את האזור מבחינה סביבתית, ציבורית, ונדל"נית ובכך משרתת הקרן אינטרס לאומי וציבורי לשמירה על ערכי הטבע והנוף. בתום השיקום מעבירה הקרן את האחריות הכוללת על האתר המשוקם ותפעולו לידי הרשות המקומית/האזורית הרלוונטית, מכאן חשיבות עצומה לשיתוף פעולה בתהליך מצד הרשויות המקומיות כחלק מרכזי בהצלחתו.

במשך שנים נחצב טוף במחצבת אפיק. המחצבה הפכה לאתר לא חוקי להשלכת פסולת בניין.

שיקום לדוגמא: ←

המחצבה שוקמה לפארק תיאטרון פתוח לרווחת הציבור, בשיתוף המועצה האזורית גולן.

לפני השיקום

לאחר השיקום

- **איך אני יודע אם באזורי קיימת מחצבה נטושה?**
מחצבה נטושה היא מחצבה שלא מתבצעת בשטחה – או בחלק ממנה - פעילות חציבה. יש בארץ מאות אתרים שכאלה והקרן הכינה סקר המפרט את מיקומם ברחבי הארץ. הסקר מופיע באתר האינטרנט של הקרן. ניתן להיכנס לאתר בכתובת: www.kasham.org.il, ולבדוק האם באזורך מצויות מחצבות נטושות. כמו כן דו"ח המחצבות הנטושות מופיע כשכבה באתר המפות הממשלתי בכתובת www.govmap.gov.il - שם השכבה - מחצבות נטושות.

- **איתרתי מחצבה עזובה בתחום השיפוט של הרשות שלי - כיצד אני מברר אם היא הוכרזה כנטושה? מי מכריז על מחצבה כנטושה?**
בהתאם לחוק, המפקח על המכרות במשרד האנרגיה רשאי להכריז על המחצבה כנטושה לאחר שבחן את האתר וקבע שחומר הגלם במקום מוצה.

- **לאחר שאותרה מחצבה עזובה - מה השלב הבא ולמי פונים כדי לקדם את השיקום?**
לאחר שאותרה מחצבה עזובה, וברשות המקומית הוחלט שיש צורך לשקמה, יש לנקוט ב-2 צעדים ראשונים חשובים:

1. יש לערוך פרוגרמה ראשונית ובה יפורטו המטרות שלשמן רוצה הרשות לשקם את שטח המחצבה.
2. יש לסמן את שטח המחצבה על גבי מפה ולהוסיף את כל הפרטים הידועים (גוש וחלקה, תכניות מתאר החלות על השטח וכן פרטים נוספים, באם ידועים).

את החומר הנ"ל יש לשלוח למזכירות הקרן לשיקום מחצבות- רח' מנחם בגין 125, תל אביב, מיקוד 6701201 או באימייל לכתובת: kasham@bezeqint.net.

שיקום מחצבה נטושה – היכן מתחילים?

מדריך לרשויות המקומיות - 2019 - המשך

מה ניתן לעשות עם מחצבה נטושה? אילו שימושים ניתן לעשות באתר לאחר השיקום?

על פי החוק והתקנות, הקרן לשיקום מחצבות מממנת תכנון ושיקום של מחצבות נטושות בהתאם ליעוד שיקבע ,והכל בהסכמת בעלי הקרקע,)רשות מקרקעי ישראל, או בעלים אחר לפי העניין.(

בדרך כלל רשות מקרקעי ישראל מסמיכה את הקרן לתכנן שיקום של שטחים למטרות ציבוריות שאינם למטרות מסחריות.

דוגמאות לתכנון ושיקום מחצבות בהתאם לנאמר לעיל: פארק עירוני, חניון דרכים, שטח ציבורי פתוח, שמורת טבע, גן לאומי, שטחי יער וכדומה.

כמה זמן נמשך תהליך השיקום בדרך כלל?

תהליך השיקום כולל הכנת תכנית מפורטת בהתאם לחוק התכנון והבניה)במידת הצורך(ותכנית פרטנית לביצוע השיקום הכוללת כתב כמויות, מפרט טכני ואומדן מחירים .

לאחר אישור התוכנית ע"י הנהלת הקרן, הקרן מגישה את התכנית לקבלת היתר בנייה כחוק .

לאחר קבלת היתר הבניה, הקרן מפרסמת מכרז פומבי לביצוע עבודות השיקום)אך מגבילה את המכרז במתן זכות סירוב ראשון למפעיל המחצבה האחרון, בהתאם לחוק(.

תהליך אישור התכנית יכול להימשך ממספר חודשים עד מספר שנים, בהתאם לעבודת ועדות התכנון המוסמכות .

משך זמן ביצוע השיקום נמשך בד"כ מספר חודשים)תלוי במורכבות השיקום(.

בטרם פרסום המכרז, הקרן חותמת על הסכם עם הגוף העתיד לקבל לחזקתו את השטח המשוקם,)רשות מקומית ,גוף ממלכתי אחר(, בו הוא מתחייב לתחזק את השטח בגמר עבודות השיקום, מרגע שתועבר אליו האחריות על השטח המשוקם.

מה נכלל במסגרת "סל השיקום" של הקרן לשיקום מחצבות?

עבודות שיקום המחצבות כוללות בדרך כלל עבודות עפר, גינון והשקיה. ניתן לראות פירוט של העבודות במסמך המדיניות של הקרן המפורסם באתר.

הקרן יכולה לשתף גורמים נוספים במימון השיקום לאותם סעיפי ביצוע שאינם ב"סל השיקום."

מי מבצע את השיקום ומי מממן את העבודות?

את השיקום מבצע הקבלן שזכה במכרז פומבי שהקרן פרסמה, או בעל המחצבה האחרון שעבד בה.

הקרן משלמת עבור ביצוע העבודות ישירות לקבלן, כנגד ביצוע בפועל.

האם אפשר שאת העבודה יבצעו ספקי שירות מהאזור?

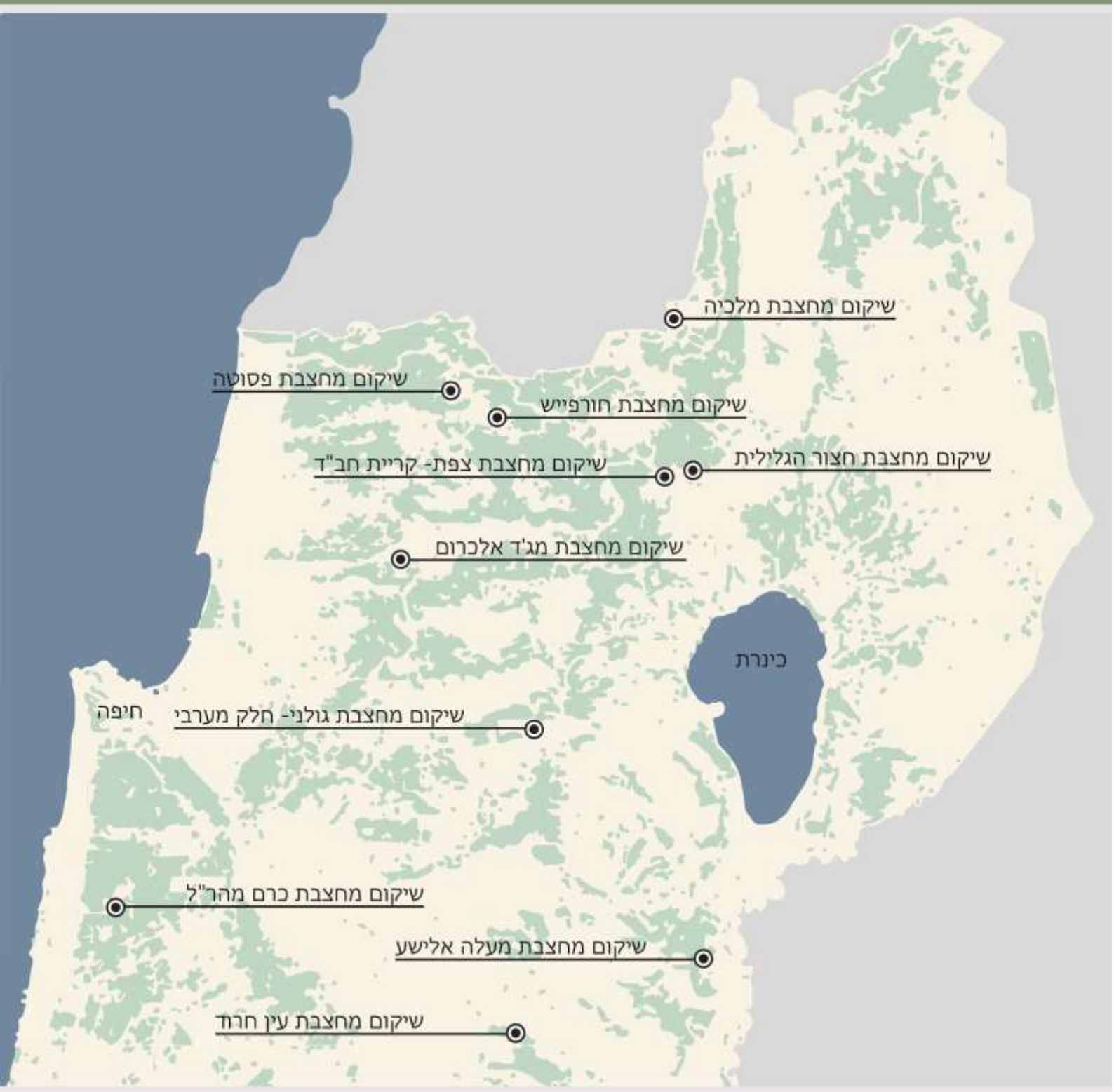
הקרן לשיקום מחצבות כפופה להוראות חוק חובת מכרזים ובהתאם לכך, לא ניתן לתת העדפה לספקי שירות מהאזור הגיאוגרפי הסמוך דווקא. הקרן מפרסמת מכרז פומבי בו נכללים תנאי סף המגדירים את הרשאים להשתתף במכרז, לפי סוג העבודות הנדרשות .

לאחר סיום השיקום - מי אחראי על האתר ומה תפקידו?

כאמור – עוד בטרם פרסום המכרז הפומבי לביצוע עבודות השיקום, מחתימה הקרן את הרשות המקומית על הסכם בו היא מתחייבת לקבל אחריות על השטח ולתחזק אותו בגמר עבודות השיקום. בהתאם להסכם, בסיום השיקום מוסרת הקרן את האחריות לשטח לרשות המקומית ומאותו רגע הוא נמצא תחת אחריותה המלאה .

מפת התמצאות

איזור הצפון

שיקום מחצבת פסוטה

תכנון: טוך סרגוסי, אדריכלות נוף בע"מ

מבט אל מתקני המשחק במחצבת פסוטה המשוקמת, צילום: טוך סרגוסי, אדריכלות

מיקום המחצבה: ביישוב פסוטה, הנמצא בגליל העליון, בין אלקוש במזרח ואבירים במערב.

שותפים בפרויקט: המועצה המקומית פסוטה.

גודל שטח השיקום: 10 דונם.

שלב השיקום לשנת 2018: הפרויקט הושלם במהלך שנת 2018.

מטרת הפרויקט:

שיקום המחצבה הנטושה לטובת הקמת גן משחקים לילדי פסוטה והסביבה.

מבט אל טרסות הישיבה במחצבת פסוטה המשוקמת, צילום:טוך סרגוסי, אדריכלות נוף

מבט אל מתקני המשחק במחצבת פסוטה המשוקמת, טוך סרגוסי

על הפרויקט:

הקרן לשיקום מחצבות, בשיתוף עם המועצה המקומית פסוטה, הכינו תכנית מפורטת המשלבת אזורי מגורים, גני ילדים, פעוטון ושטח ציבורי פתוח (שצ"פ) על שטח מחצבת השיש הנטושה. תכנית זו אושרה וכפועל יוצא מכך, קידמה הקרן לשיקום מחצבות תכניות מפורטות עבור פיתוח השצ"פ בשטח המחצבה.

תכנית השצ"פ כוללת פיתוחו כגן ציבורי ובו שבילים מרוצפים מוקפים בצמחיה ובמרכז מתקני משחקים לילדים בגילאים שונים.

תקציב עבודות השיקום עומד על סכום של כ- 1,140,000 ₪ במימון הקרן והמועצה המקומית פסוטה.

הפרויקט הושלם במהלך שנת 2018 ומשמש את ילדי פסוטה אשר יכולים כעת ליהנות מגן המשחקים, הראשון מסוגו ביישוב ולבלות בין מתקניו. בנוסף השיקום הפך את האתר לנקודת מפגש לתושבים, פינת מנוחה וביקור.

שיקום מחצבת עין חרוד - שלב א'

תכנון: ערן געש, אדריכלות נוף ותכנון סביבתי

מחצבת עין חרוד בתהליך שיקום

מיקום המחצבה: המחצבה נמצאת למרגלות הגלבוע, ליד מעיין חרוד, בסמוך לישוב הקהילתי גדעונה.

שותפים בפרויקט: קק"ל.

גודל שטח השיקום: 30 דונם.

שלב השיקום לשנת 2018: הפרויקט בביצוע.

מטרת הפרויקט:

שיקום ה"בור הצפוני" במחצבת עין חרוד על מנת להפוך אותו ליער פארק הכולל שבילי אופניים ומקום שהייה למבקרים.

על הפרויקט:

הקרן לשיקום מחצבות קידמה תכנית לשיקום ופיתוח המחצבה בשיתוף הקרן הקיימת לישראל.

כחלק מהפרויקט, מתוכנן בפיתוח השטח: סלילת שבילים לצד גינון, קירות תומכים ופיזור אדמה גננית.

כמו כן, התכנון כולל הסדרת שני מגרשי חניה, אחד בצפון השטח והאחר בדרומו כאשר ביניהם מקשר שביל עפר. המגרש הצפוני ישמש את היוצאים לטיולים רגליים ולרכיבה על אופניים. בסמוך למגרש החניה הדרומי מתוכננת פינת ישיבה.

בנוסף, במסגרת הפרויקט יבוצעו נטיעות בשטח המחצבה, בחניות ובשבילים המתוכננים.

במהלך שנת 2018 החלו בביצוע הפרויקט והוא אמור להסתיים במחצית הראשונה של שנת 2019.

שיקום מחצבת מג'ד אלכרום

תכנון: יעל בר- מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

מחשוף סלע קיים, מג'ד אלכרום, יעל בר מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

מיקום המחצבה: היישוב שוכן בבקעת בית הכרם וממוקם בצדו הצפוני של כביש 85, צפונית מערבית לכרמיאל. המחצבה ממוקמת דרומית לכביש 85 בסמוך לבית הקברות של מג'ד אלכרום .

שותפים בפרויקט: קק"ל, מועצה מקומית מג'ד אלכרום ואשכול בית הכרם.

גודל שטח השיקום: 20 דונם.

שלב הפרויקט מצוי בשלבי תכנון.

מטרת הפרויקט:

פיתוח אקסטנסיבי של אזור היער, המאפשר פעילות פנאי ונופש ופעילות חינוכית תוך שמירה על ערכי הטבע, הנוף והטופוגרפיה באתר, בשטח המחצבה נטושה.

הנוף הנצפה מזרחה ממחצבת מג'ד אלכרום, יעל בר מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

הדמיית שיקום מחצבת מג'ד אלכרום, יעל בר מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

על הפרויקט:

השטח המיועד לשיקום כלול בשטח תכנית יער תפן ובתחומי המועצה המקומית מג'ד אלכרום.

בסמוך למחצבה עוברת דרך חקלאית במעמד של "מטרוקה" (דרך/ שביל שהינם נחלת הכלל). לאורך דרך זו מפתח "אשכול בית הכרם" תכנית למוקדי תיירות של בוסתנים ותצפיות, תחת השם "מגד הכרמים".
תכנית שיקום המחצבה היא פרי יוזמה משותפת של הקרן לשיקום מחצבות והקרן הקיימת לישראל ובתיאום עם המועצה המקומית מג'ד אלכרום ואשכול בית הכרם.

השיקום המתוכנן כולל מקומות ישיבה ופיקניק ושביל טיול המוביל לתצפיות המשקיפות על נוף כרמי הזיתים, זאת תוך יצירת טרסות עם עצי בוסתן, ושמירה על הנוף החקלאי.

במהלך שנת 2018 קודם תכנון הפרויקט, לרבות תיאום שילוב תכנית שיקום המחצבה עם תכנית יער תפן ותכנית "מגד הכרמים".

הדמייה, יעל בר מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

שיקום מחצבת מלכיה ומבנה המגרסה

תכנון: ז"ק רייכר אדריכלות נוף

אירוע נטיעות משותף סביב המגרסה עם תושבי מלכיה, צילום: ז"ק- רייכר ,2016

מיקום המחצבה: קיבוץ מלכיה, השוכן ברכס הרי נפתלי, וצופה ממזרח על הר החרמון, הרי הגולן ועמק החולה וממערב גובל בגבול לבנון.

שותפים בפרויקט: המועצה האזורית גליל עליון והמועצה לשימור אתרים.

גודל שטח השיקום: 5 דונם.

שלב תכנית מפורטת -פורסמה להפקדה.

מטרת הפרויקט:

הפיכת מתחם המחצבה הנטושה לפארק ציבורי ואתר מבקרים, במטרה "להחיות" את סיפורם של מתיישבי הגליל חאת על ידי הקמת אתר תיירות פתוח לכלל הציבור.

תכנית שיקום מחצבת מלכיה, ז"ק- רייכר אדריכלות נוף

על הפרויקט:

הקרן לשיקום מחצבות, המועצה האזורית גליל עליון והמועצה לשימור אתרים מקדמות תכנית מפורטת, המייעדת את שטח מחצבת מלכיה הנטושה לפארק ציבורי.

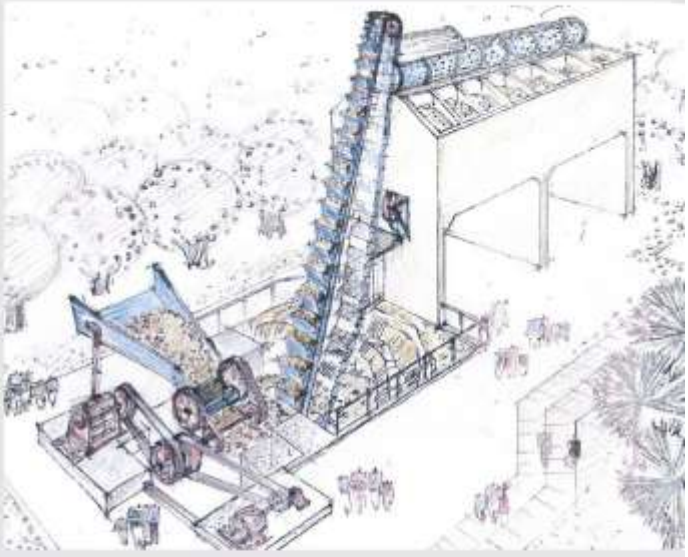
הפרויקט מתמקד בפיתוח אתר מבקרים סביב למבנה המגרסה, שהנו מבנה פונקציונאלי הממוקם בראש הגבעה. מבנה המגרסה נבנה בשנת 1950 עבור גריסת אבני לקט, ששימשו לסלילת כבישי הצפון. מבנה המגרסה אפשר לתושבי הקיבוץ בשנות הקמתו פרנסה וביסוס כלכלי.

התכנית מציעה לפתח סביב המגרסה אתר מורשת, פנאי ונופש לביקורי קהל. התכנית כוללת שביל סיור שיאפשר מבטים מזוויות שונות על המבנה, נקודת התאספות והסבר, שולחנות פיקניק מוצלות ונקודות אתנחתא. כמו כן, התכנון מדגיש את הסביבה הנופית על ידי שמירת המבטים מהאתר - הר החרמון מצפון והר אביבים ממערב.

במהלך 2018 התכנית נכנסה לדיון בוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, עברה תיקונים ושינויים ופורסמה להפקדה.

המגרסה במלכיה לאחר סיום בנייתה. מקור : ארכיון מלכיה.

שיקום מחצבת מעלה אלישע

תכנון: ערן געש, אדריכלות נוף ותכנון סביבתי, ורודי ברגר, אדריכלים ובוני ערים

מבט אל מחצבת מעלה אלישע

מיקום המחצבה: המחצבה נמצאת כ- 500 מטר מערבית לכביש 90 על כביש 717, צפונית מערבית לקיבוץ נווה אור.

שותפים בפרויקט: מועצה אזורית עמק המעיינות .

גודל שטח השיקום: 79 דונם.

שלב תכנית מפורטת הוגשה לוועדה המחוזית לתכנון ובניה והתקבלו תנאים להפקדה.

מטרת הפרויקט:

יצירת אזור לספורט ונופש, הכולל מטווח ירי של המועצה האזורית, זאת תוך טיפול במצוקי החציבה, מילוי אדמה ונטיעות.

על הפרויקט:

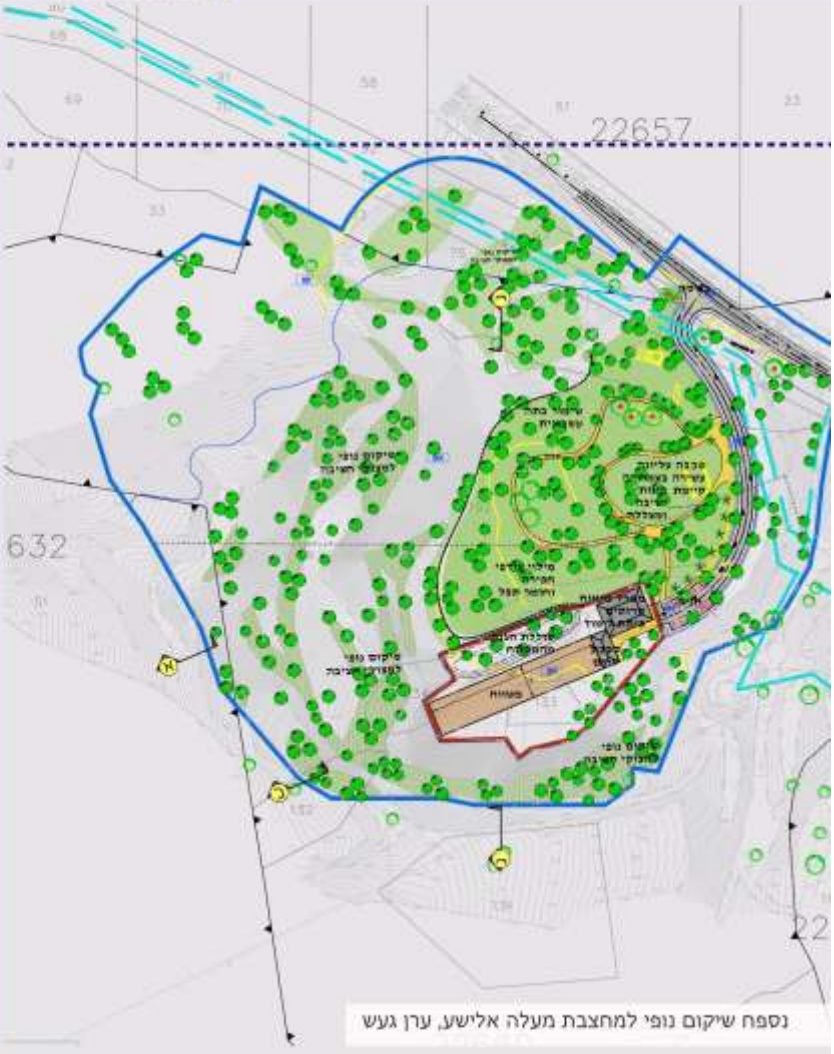
מחצבת מעלה אלישע נמצאת סמוך לשמורת טבע נחל תבור, נהר הירדן, כוכב הירדן, שמורת נחל יששכר ומוקדי תיירות, אתרי עתיקות ומסלולי טיול, במיקום המאפשר תצפית לכיוון מזרח, אל עמק הירדן והרי גלעד.

הקרן לשיקום מחצבות בשיתוף עם המועצה האזורית עמק המעיינות, יזמו תכנית לשיקום המחצבה.

המחצבה נצפית מהנסיעה לאורך כביש 90 ולכן התכנון שם דגש על שילוב האתר בסביבתו הטבעית. דבר זה מיושם במספר דרכים: מיקום החלקים האינטנסיביים בבור המחצבה, טיפול במדרונות החצובים המהווים פצע בנוף ע"י נטיעות ופיזור אדמה ושזרוע צמחייה מקומית במדרגות החציבה.

בשנת 2018 הוגשה תכנית מפורטת לוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, והתקבלו תנאים להפקדה.

הוחלט כי לפני תחילת השיקום המקום ישמש למילוי עודפי עפר מפרויקט "האנרגיה השאובה" המצוי בסמיכות למחצבה.

נספח שיקום נופי למחצבת מעלה אלישע, ערן געש

שיקום מחצבת חורפייש

תכנון: ערן געש, אדריכלות נוף ותכנון סביבתי ורודי ברגר, אדריכלים ובוני ערים

קיר החציבה הקיים, חורפייש, ערן געש

מיקום המחצבה: סמוך לחורפייש בצפון מערב שמורת הר מירון שבגליל העליון.

שותפים בפרויקט: המועצה המקומית חורפייש.

גודל שטח השיקום: 12 דונם.

שלב השיקום לשנת 2018: הפרויקט נמצא בשלב הכנת תכנית רעיונית, ובהכנת תכנית מפורטת.

מטרת הפרויקט:

שיקום מחצבת שיש לטובת מקום להתכנסות ואירועים, ולקיום פעילות תיירותית וקהילתית.

טבלת שטחי בינוי

		מ"ר
א	שירותים	80
ב	מחסן וחדר בקרה	20
ג	חדר טרפו	20
ד	מצללות	150

תכנית פיתוח, ערן געש

מבט לכיוון דרום, ערן געש

על הפרויקט:

במחצבת חורפייש, אשר כרו ממנה גיר דולומיטי עבור שיש נוצרו קירות חציבה מרשימים במראם ובגובה של עד כ-8 מטרים. באתר מחשופי סלע טבעיים בעלי ערכיות נופית גבוהה, עצי אלון וצמחייה מקומית, האתר מוקף במטעי זיתים וצופה לכיוון דרום על חורפייש וגבעותיה.

התכנית מציעה לשמר את הערכים הקיימים באתר, כגון הצמחייה המקומית, המסלע וקירות החציבה, תוך פיתוח איזור התכנסות לאירועים, גן פסלים המשולב בנוף הגן, חניה, מערכת שבילים וניצול ההפרש הטופוגרפי שנוצר ליצירת תצפיות ומצפורים.

בשנת 2018 הוחל בהכנת תכנית רעיונית לאתר, והמועצה המקומית חורפייש המשיכה לנקות את שטח המחצבה ולבצע אירוע פיסול על גבי אחד מקירות המחצבה.

מסלע טבעי וקיר החציבה, ערן געש

שיקום מחצבת חצור הגלילית

תכנון: רודי ברגר, אדריכלים ובוני ערים

מיקום המחצבה: המחצבה שוכנת ממערב לישוב חצור הגלילית, היושב במורדות המזרחיים של הגליל העליון, צפונית מזרחית לצפת וצפונית לראש פינה.

שותפים בפרויקט: המועצה המקומית חצור הגלילית.

גודל שטח השיקום: 120 דונם.

שלב השיקום לשנת 2018: בשנת 2018 הסתיים ביצוע עבודות עפר נרחבות באתר, כמו כן הוכנה תכנית מפורטת, לצורך דיון בוועדה המחוזית לתכנון ולבניה.

מטרת הפרויקט:

להסדיר, להנגיש ולהפעיל את המקום כאתר תיירותי לטובת שימוש ציבורי פתוח, מסחרי ותיירותי וכמוקד פארק ציבורי עיקרי של חצור.

על הפרויקט:

המחצבה שימשה בעבר כמקור לחציבת גיר. לבור המחצבה כניסה אחת מכיוון חצור הגלילית. המחצבה תחומה על יד שני ערוצי נחל מקומיים המנקזים את השטח: נחל מחניים מצפון ונחל פארעם מדרום. מורד אפיקו של נחל פארעם עובר בתחום המחצבה.

הקרן לשיקום מחצבות בשיתוף עם המועצה המקומית חצור הגלילית קידמה את התכנית לאתר. התכנית מציעה נטיעות עצים, תאטרון פתוח, מתקני ספורט ומתקני משחק אשר יהפכו את המחצבה לאתר פעילות לאירועי תרבות ולפעילות פנאי, נופש וספורט של תושבי המקום ואזור הצפון.

במהלך שנת 2018 בוצעו עבודות עפר נרחבות להסדרת השטח, ביצוע כניסות לאתר והכנה לשלב הבא. כמו כן, קודמה התכנית והוכנו מסמכים עבור הגשה לוועדה המחוזית לתכנון ולבניה.

תמונות מהשטח, מצב קיים

שיקום מחצבת צפת- קריית חב"ד

תכנון: ערן געש, אדריכלות נוף ותכנון סביבתי, ורודי ברגר, אדריכלים ובוני ערים

מיקום המחצבה: המחצבה ממוקמת בתוך העיר צפת, הנמצאת על פסגות ההרים צפת וכנען, בחלקו המזרחי של הגליל.

שותפים בפרויקט: עיריית צפת.

גודל שטח השיקום: 80 דונם.

לקראת הגשת תכנית מפורטת לוועדה המקומית לתכנון ולבנייה צפת.

מטרת הפרויקט:

פיתוח נופי של מצוק המחצבה בשכונת חב"ד תוך מתן פתרון בטיחותי לשבילי ההליכה במתחם המגורים.

תכנית פיתוח שיקום מחצבת צפת, ערן געש

על הפרויקט:

בלב מחצבה נטושה, בהר כנען שבצפת, נבנו לפני כארבעים שנה שני בנייני מגורים ומבני ציבור הבנויים בשני מפלסים שונים בהתאם לטופוגרפית המחצבה, המהווים חלק משכונת "קריית חב"ד".

בחלל בין קיר המחצבה והבניין המרכזי קיים מגרש חניה התחום בקיר בטון המגן מפני נפילת אבנים. קיר המחצבה, המהווה מפגע בטיחותי וויזואלי, נותר חשוף לחלוטין. כמו כן, החיבור בין המפלסים אינו מוסדר כראוי.

הקרן לשיקום מחצבות בשיתוף עם עיריית צפת ונציג קריית חב"ד, הרב קפלן, מתכננים את שיקום מחצבת קריית חב"ד. ההצעה לשיקום כוללת הסדרת מעבר בין המפלסים, הסדרה של אמצעים למניעת התדרדרות אבנים, התייחסות למבני הציבור, נטיעות ומטפסים מאחורי קיר המגן, לשיפור מראה הצוק והסדרת שטח החניה.

במהלך שנת 2018 הקרן לשיקום מחצבות קידמה את התכנית לקראת הגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבנייה צפת.

שיקום מחצבת גולני - חלק מערבי

תכנון: נטע שמר – תכנון סביבה ונוף

מתוך הדוח של המועצה המקומית טורעאן

מיקום המחצבה: מחצבת גולני נמצאת בגליל התחתון בקרבת צומת גולני. שטח התכנית לשיקום ממוקם בין שטחי המחצבה הפעילה ומטמנת טורעאן ממזרח והכפר טורעאן ממערב.

שותפים בפרויקט: המועצה המקומית טורעאן, המשרד להגנת הסביבה, מחצבת גולני ומטמנת טורעאן.

גודל שטח השיקום: 38 דונם.

בתכנון רעיוני ראשוני.

מטרת הפרויקט:

פיתוח נופי של השטח אשר יהווה חייץ בין אזורי המגורים לבין שטחי חציבה והטמנת הפסולת, וישמש את הציבור לפעילויות חוץ כגון טיול ושהייה בחיק הטבע.

הדמיה לאיזור הפעילות, מתוך המצגת של נטע שמר

על הפרויקט:

מחצבת גולני פעילה בחלקה, כאשר בחלקה המערבי הסתיימה החציבה.

השטח בו מתוכנן השיקום נמצא במורד צלע הר טורעאן הפונה לכיוון דרום מערב בשיפוע ממוצע של 25%. התכסית כוללת צמחיית בתה, מחשופי סלע, וצמחיית חורש ים תיכוני צעיר ובוגר יותר המכיל אלונים.

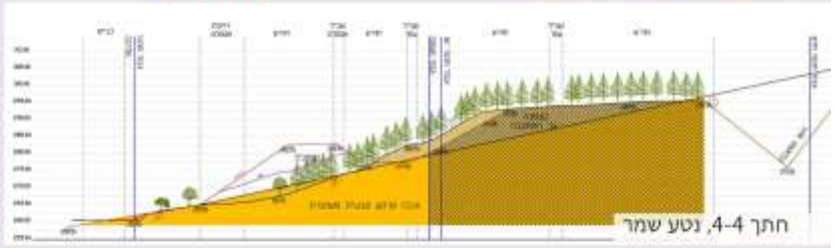
הפיתוח יכלול טיילת נופית ובה שביל להולכי רגל ושביל אופניים, פינות ישיבה למנוחה ותצפית, פתרונות הסתרה לכיוון מזרח והסדרת גישה וחיבורים לשכונת המגורים ממערב.

במהלך שנת 2017 הקרן לשיקום מחצבות בשיתוף עם מועצת טורעאן קידמה תכנית לשיקום תא השטח שבגבול המטמנה והישוב.

בשנת 2018 הורחב שטח התכנון לכיוון מזרח לתוך שטח המטמנה, על גבי תאי שטח בהם הסתיימה ההטמנה. לאחר שחרור שטח הטמנת הפסולת וסיום עבודות חציבה בתוואי הכביש יעודכן וימשיך תהליך התכנון.

תכנית רעיונית לשיקום מחצבת גולני, חלק מערבי, נטע שמר

חתך 4-4, נטע שמר

שיקום מחצבת כרם מהר"ל

תכנון: גרינשטיין – הרגיל אדריכלות נוף ותכנון סביבתי

מיקום המחצבה: המחצבה ממוקמת צפונית לכביש המוביל ליישוב כרם מהר"ל אשר בהר הכרמל, מתחת ובסמוך לדרך נוף כרמל העוברת ביער עופר ובסמוך לשביל ישראל.

שותפים בפרויקט: קק"ל והמועצה האזורית חוף הכרמל.

גודל שטח השיקום: 3 דונם.

הפרויקט נמצא בתכנון רעיוני.

מטרת הפרויקט:

שיקום של אזור החציבה כמרחב אקסטנסיבי תוך שמירה על ערכי הטבע, הנוף והטופוגרפיה בתוך יער קק"ל.

חתך שיקום מחצבת כרם מהר"ל, גרינשטיין הרגיל אדריכלות נוף ותכנון סביבתי

על הפרויקט:

המחצבה הנה בור אובאלי ששימש לכריית חומר מילוי ואינה פעילה כבר שנים רבות. היא מצויה בתוך יער אורנים ובשולי חורש טבעי, על המורדות המערביים של הכרמל. את המחצבה חוצה נתיב צפרות, ושביל ישראל עובר ממערב לה.

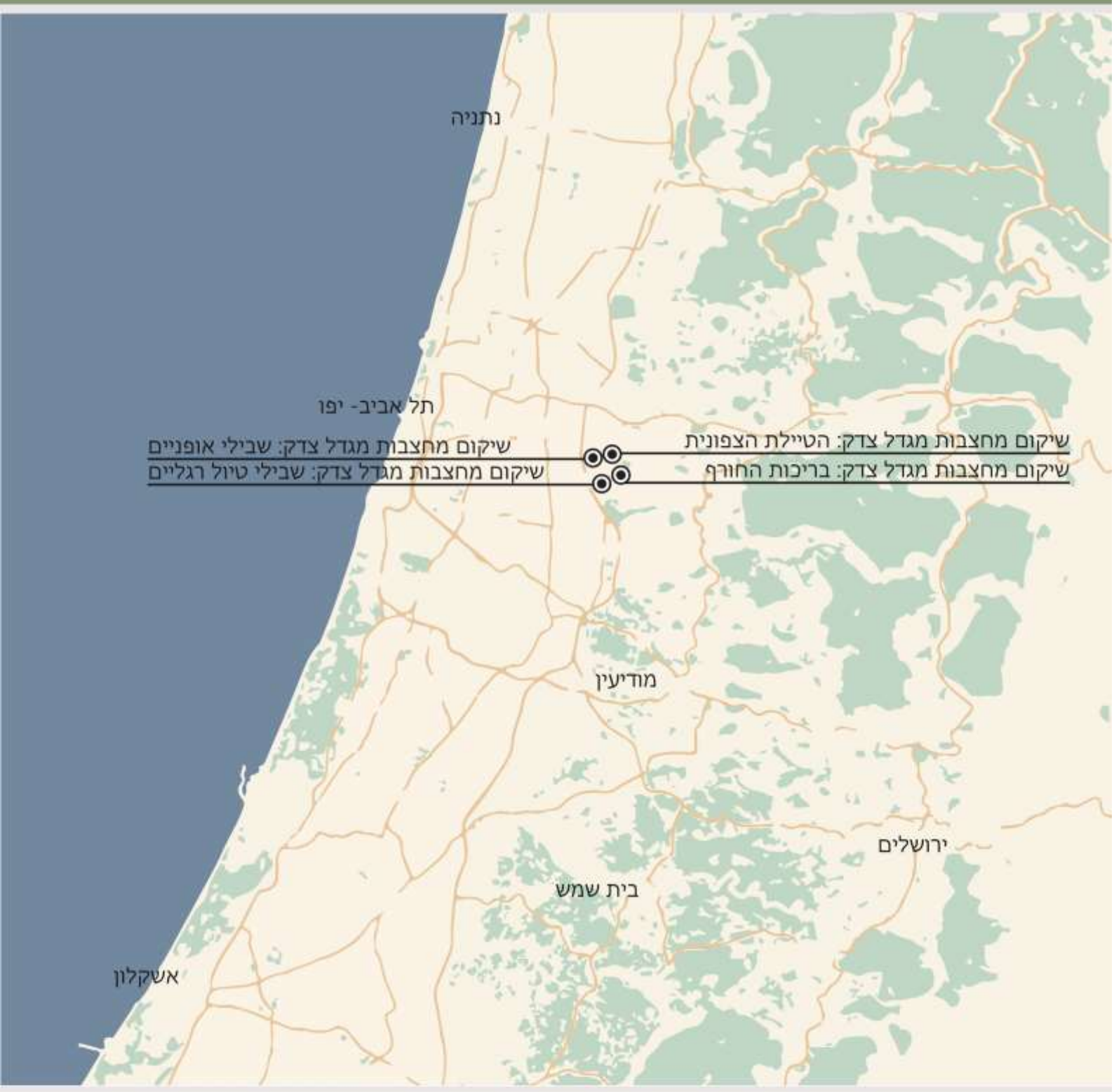
בשנת 2018 יזמה הקרן לשיקום מחצבות יחד עם המועצה האזורית חוף הכרמל וקק"ל תכנית לשיקום המחצבה. התכנית תכלול שיקום מדרונות מופרים, הסדרת הניקוז ואגירת מי הנגר בשלולית חורף, חיבורים לדרכים קיימות ולשביל ישראל, בעל רחבה מרכזית, מצפורים ויער לקליטת קהל עם פינות ישיבה.

תכנית שיקום מחצבת כרם מהר"ל, גרינשטיין הרגיל, אדריכלות נוף ותכנון סביבתי

מפת התמצאות

איזור המרכז

שיקום מחצבות מגדל צדק- הטיילת הצפונית

תכנון: גיא שלף ורז מטלון

מיקום המחצבה: בסמוך לשכונות המזרחיות החדשות של ראש העין.

שותפים בפרויקט: רשות הטבע והגנים ועיריית ראש העין.

גודל שטח השיקום: 250 דונם.

שלב השיקום לשנת 2018: הפרויקט נמצא בשלבי ביצוע מתקדמים.

מטרת הפרויקט:

לקשר בין השכונות החדשות בראש העין לשטחים הפתוחים והשכונות הוותיקות תוך הסרת מפגעים, הסדרה בטיחותית ושיקום אקולוגי באמצעות טיילת ומשתלה קהילתית.

על הפרויקט:

אזור מגדל צדק הוא אחד האזורים היחידים בארץ שבו ניתן לעקוב אחרי ההתפתחות הטכנולוגית של ייצור הסיד ב- 3,000 השנים האחרונות – מהתקופות הקדומות ועד לשלהי המנדט הבריטי. משני צידי הדרך הראשית אפשר למצוא שרידי כבשני סיד רבים מתקופות קדומות וכן שרידי מפעלי אבן וסיד מודרניים, שפעלו באזור עד אמצע המאה הקודמת. הקרן לשיקום מחצבות בשיתוף עם רשות הטבע והגנים ובליווי עיריית ראש העין יצאו לדרך לתהליך שיקום מקיף בגן לאומי מגדל צדק. השיקום יכלול את הקמת הטיילת הצפונית, בריכות חורף ושביל אופניים.

הטיילת הצפונית תהווה ציר מקשר בין השכונות החדשות בעיר לשטחים הירוקים הפתוחים והשכונות הוותיקות. הפרויקט יכלול הכשרת חניות, שבילי טיול רגליים, שבילי אופניים, שטחי נטיעות, הסרת מפגעים, הסדרה בטיחותית ושיקום אקולוגי.

בשנת 2018 הפרויקט נמצא בתהליכי ביצוע, והושלמו מרבית עבודות העפר והנחת התשתיות עבור הפרויקט.

שיקום מחצבת מגדל צדק- בריכות חורף

תכנון: ערן געש, אדריכלות נוף ותכנון סביבתי

מיקום המחצבה: בסמוך לשכונות המזרחיות החדשות של ראש העין.

שותפים בפרויקט: רשות הטבע והגנים ועיריית ראש העין.

גודל שטח השיקום: 80 דונם.

שלב השיקום לשנת 2018: הפרויקט נמצא בשלבי ביצוע מתקדמים.

מטרת הפרויקט:

הקמת מספר גופי מים עונתיים ויצירת מגוון בתי גידול בני קיימא שיהוו מוקד למערכת אקולוגית, נופית, טיילות וחינוך שתשתלב במערך התכנוני הכולל של גן לאומי מגדל צדק.

על הפרויקט:

מתחם בריכות החורף משתרעות על פני שטח של כ- 80 דונם. הוא מאופיין ב- 4 בריכות שונות בגודלן. בבניית הבריכות הושם דגש על הבטחת הזרמת מים באיכות טובה ובכמות מספקת לבריכות. הבריכות תהינה פעילות לפחות 4-5 חודשים בשנה. בבניית הבריכות היה חשוב לייצר בתי גידול לחים, עונתיים, תוך יצירת מערכת אקולוגית נופית מקיימת האופיינית לבריכות חורף. מבנה הבריכות ימשוך אליהם עופות ובעלי חיים.

בבריכות תוכנן מערך קליטת קהל המהווה חלק מהמערכת הכוללת של הנגשת נקודות עניין בגן לאומי מגדל צדק, הכולל שבילי הליכה בדרגות פיתוח שונות, נקודות תצפית, מסתורים לצפייה בבעלי החיים ועופות ועוד.

בשנת 2018 הושלמו רוב עבודות הפיתוח, כולל הבריכות, מרבית שבילי המצעים, התצפיות ושבילי האופניים.

תכנית רעיונית גן לאומי מגדל צדק, שלף מטלון אדריכלי נוף בע"מ

שיקום מחצבות מגדל צדק- שבילי טיול רגליים

תכנון: א.ב. תכנון – אסף קשטן

מיקום המחצבה: בסמוך לשכונות המזרחיות החדשות של ראש העין.

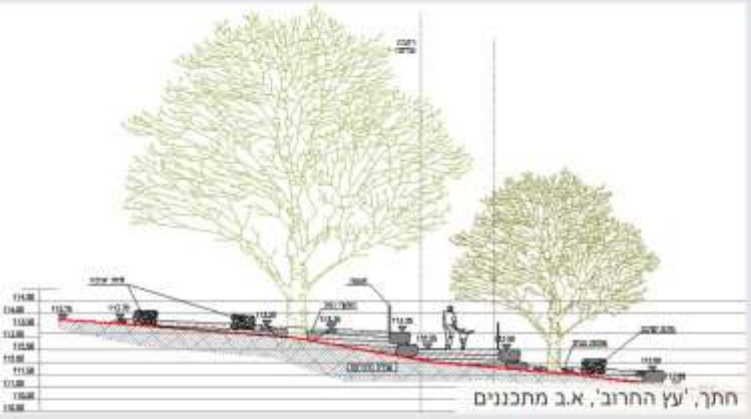
שותפים בפרויקט: רשות הטבע והגנים ועיריית ראש העין.

גודל שטח השיקום: 300 דונם.

שלב השיקום לשנת 2018: התכנית נמצאת בשלב תכנון מפורט.

מטרת הפרויקט:

הכשרה של שבילי הליכה ברמות שונות לחיבור בין מוקדי עניין בגן הלאומי מגדל צדק (המצודה, בריכות החורף, מורשת החציבה וכו') וחשיפת המטייל לערכי טבע, מורשת ונוף.

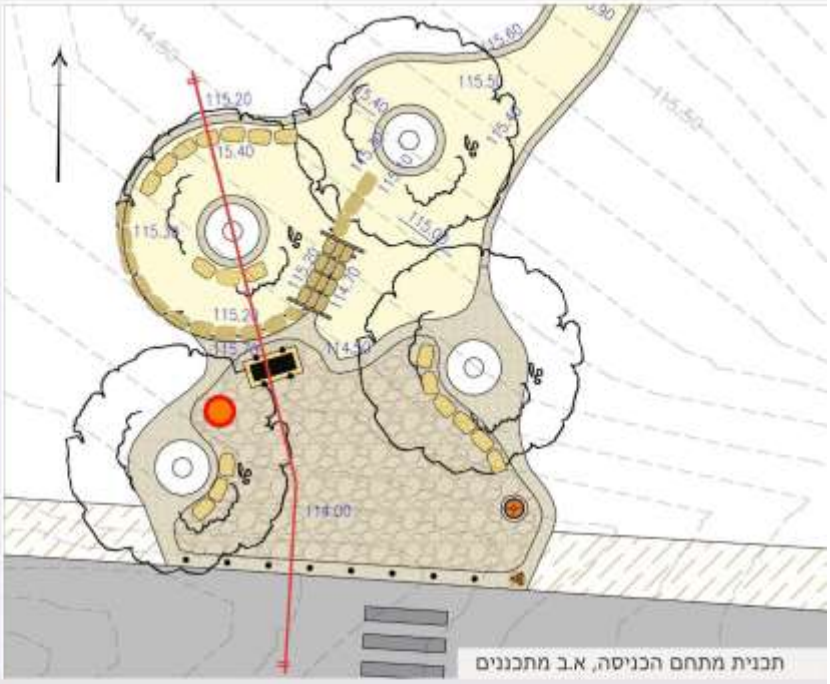
חתך, 'עץ החרוב', א.ב מתכננים

תכנית פיתוח 'עץ החרוב', א.ב מתכננים

מתחם האבן, מתוך מצגת של א.ב מתכננים

תכנית מתחם הכניסה, א.ב מתכננים

על הפרויקט:

כחלק מסדרת הפרויקטים בגן הלאומי, יזמו הקרן לשיקום מחצבות ורט"ג את פרויקט מערך השבילים הרגליים, אשר מקשרים בין 9 המתחמים השונים באתר. השבילים יעברו דרך המוקדים ההיסטוריים, כגון המצודה וקבר השיח', נופי הבוסתנים, חניוני הלילה ונקודות עניין ותצפית הפזורים לאורכם. מערכת השבילים ישלבו רחבות מוצלות למנוחה ושהייה ושילוט להכוונת המטיילים.

בשנת 2018 החלו בתכנון מפורט לשבילים ולמצפורים.

שיקום מחצבות מגדל צדק- שבילי אופניים

תכנון: משה דרור

שיקום מחצבות מגדל צדק, תחילת עבודה בשטח

מיקום המחצבה: בסמוך לשכונות המזרחיות החדשות של ראש העין.

שותפים בפרויקט: רשות הטבע והגנים ועיריית ראש העין.

אורך שיקום השביל: 4 ק"מ.

שלב השיקום לשנת 2018: התכנית עומדת לקראת ביצוע.

מטרת הפרויקט:

הקמת שביל טיול לאופניים ופיתוח נופי בשטחי שיקום מחצבות מגדל צדק הנטושות. לאורך השביל יוקמו נקודות עניין לקליטת קהל כמו נקודות תצפית, מסתורים לצפייה בבעלי חיים ועופות, נקודות עצירה ומנוחה ועוד, תוך התייחסות למערכת הכוללת של הגן הלאומי.

על הפרויקט:

שביל האופניים המתוכנן יהיה באורך של כ-4 ק"מ ויהיה בדרגת רכיבה קלה המתאימה למשפחות. שביל האופניים ינגיש ויקשר לציבור את המתחמים המרכזיים בגן הלאומי ויעצים ערכים של טבע ומורשת באמצעות חווית הרכיבה.

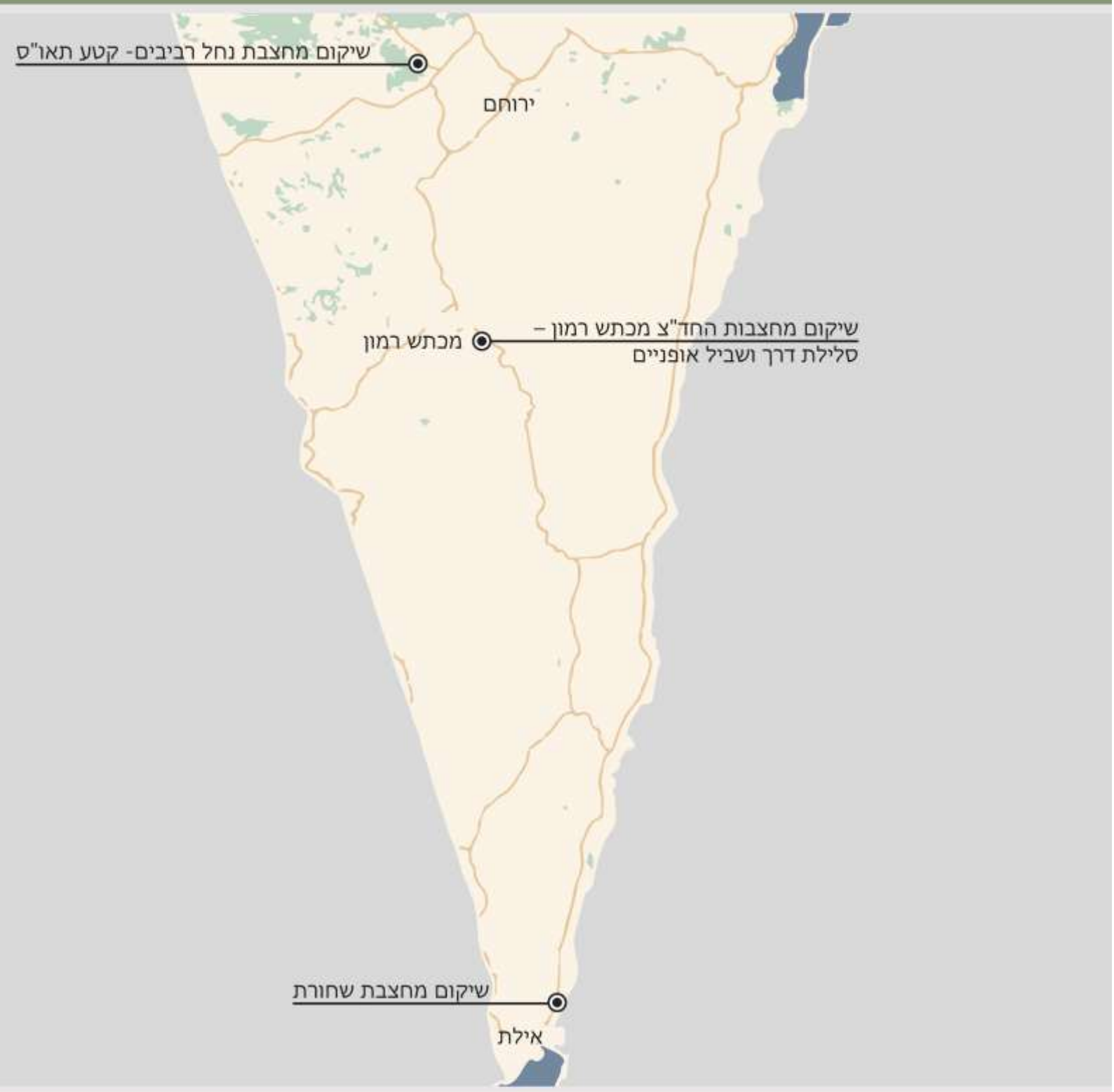
התכנון שם דגש על החי והצומח באתר. התכנון כולל יצירת בתי גידול ושיקום לכל אורך המסלול כאשר ישנה מטרה למשוך עופות ובעלי חיים למרחב. הרכב הצמחייה המתוכננת הינו צומח מקומי המלווה את השביל.

יוקמו רחבות לעצירה ושהייה בארבעה מוקדים: ב"מחיאון", ב"בריכות החורף", ב"אמפיתאטרון" וב"חורשת הפיקניק". בכל רחבה תהייה אפשרות לחנייה ומנוחה תחת העצים שישתלו.

במהלך שנת 2018 סיימו לעבוד על התכניות המפורטות, ופורסם מכרז לביצוע עבודות הפיתוח.

מפת התמצאות

איזור הדרום

שיקום מחצבות החד"צ מכתש רמון

סלילת דרך ושביל אופניים

תכנון: חברת ת.ה.ן תכנון הנדסי בע"מ - מוטי פריד

מיקום המחצבה: המחצבה נמצאת במכתש רמון.

שותפים בפרויקט: רשות הטבע והגנים והמועצה המקומית מצפה רמון.

אורך שיקום הדרך: 8 קילומטרים.

שלב השיקום לשנת 2018: הפרויקט נמצא בשלבי ביצוע.

מטרת הפרויקט:

סלילה ושיקום של דרך הגישה לגן הלאומי "צבעי הרמון", באורך של כ- 8 ק"מ, כולל הסדרת צומת הכניסה לגן הלאומי.

תכנית, ת.ה.ן- תכנון הנדסי בע"מ

על הפרויקט:

מחצבת חד"צ במכתש רמון עוברת תהליך של שיקום נופי ואקולוגי כבר כמה שנים. תהליך השיקום הינו חלק מיחמה של הקרן לשיקום מחצבות הפועלת לשיקום המחצבות במכתש רמון בשטח של כ-5,000 דונם.

סלילת הדרך מאפשרת מעבר לטיולים ברכב, לרוכבי האופניים ולמטיילים הרגליים המגיעים לגן הלאומי "ציר צבעי רמון".

התכנון שם דגש על בטיחות הולכי הרגל ולכן הכביש יכלול רצועת הפרדה ושביל טיול להולכי רגל. במוקדי העניין העיקריים יתוכננו מפרצים שיאפשרו ירידה מהרכב על מנת לחוות את האתר, כמו כן הדרך תלווה בשילוט והסברים על התופעות הגאולוגיות המגוונות הנמצאות באתר.

בשנת 2018 החלו בביצוע וסלילת הדרך הנופית.

שיקום מחצבת שחורת

תכנון נופי: יעל בר- מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

תכנון הנדסי: לביא- נטיף מהנדסים

שיקום מחצבת שחורת, תמונה משנת 2011 אחרי אירוע שיטפון, דורון ניסים

מיקום המחצבה: מצפון לאילת.

שותפים בפרויקט: רשות ניקוז ערבה.

גודל שטח השיקום: 150 דונם.

שלב השיקום לשנת 2018: הפרויקט נמצא לקראת ביצוע.

מטרת הפרויקט:

שיקום מחצבת נחל שחורת ובניית שני מאגרים לריסון שטפונות ולקליטת מי הנגר העילי והחדרתם למי התהום, תוך הסדרת אפיק הנחל ופיתוח השטח כשטח פתוח.

על הפרויקט:

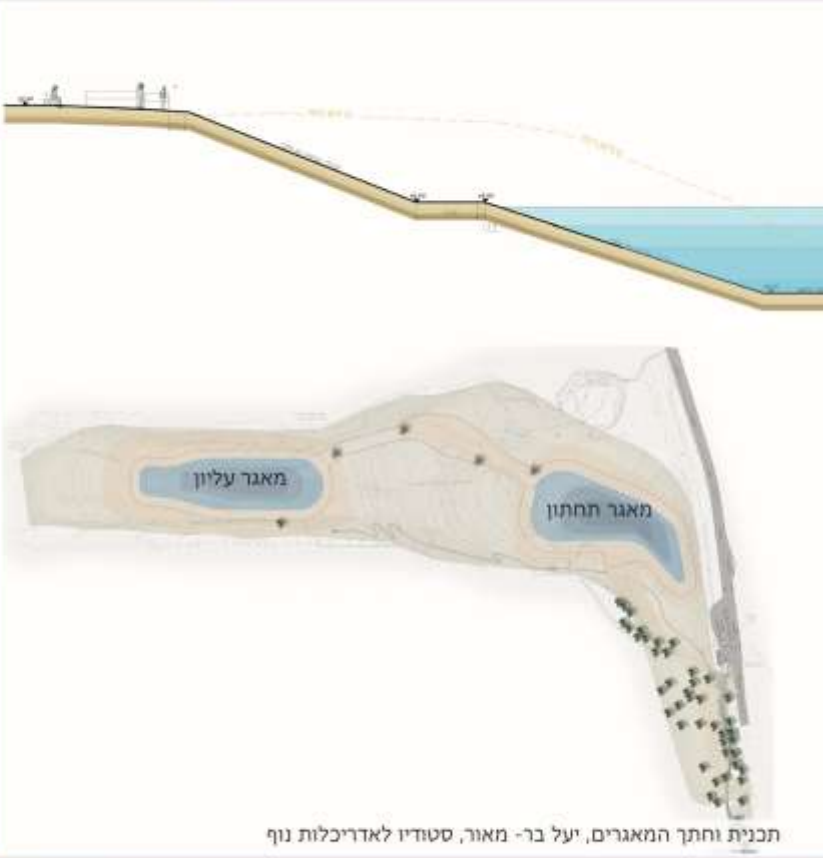
בסביבת מניפת הסחף של נחל שחורת ישנו בור כרייה לא פעיל של חומר ואדי באפיק הנחל, בסמוך לכביש הערבה (כביש 90).

בעת אירועי שיטפון, בור הכרייה מתמלא מים בשל העדר פתרון לניקוז מי הנגר. על מנת למנוע סכנה בטיחותית ופגיעה עתידית למבנה ההנדסי של כביש 90 הסמוך, יזמה הקרן לשיקום מחצבות בשיתוף רשות ניקוז ונחלים ערבה, תכנית להסדרת אפיק הנחל.

על פי התכנית, שאושרה לפי חוק הניקוז, יוקמו בשטח המחצבה הנטושה שני מאגרים לוויסות מי השיטפונות, שיעכבו וימתנו את עוצמת מי השיטפונות ומניעת הגעתם לכביש.

במהלך שנת 2017 נערך תכנון מפורט למאגרי הויסות ולשיקום נופי לאפיק הנחל.

בשנת 2018 הסתיים שלב התכנון המפורט לרבות תכנון שביל שיחבר בין הטיילת לצדו של כביש 90, אל שתי נקודות תצפית שמהן ניתן יהיה להשקיף על שני מאגרי המים. בנוסף, נערך מכרז לביצוע עבודות השיקום ונבחר קבלן לביצוע העבודות.

תכנית וחתך המאגרים, יעל בר- מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

שיקום נחל רביבים- קטע תאו"ס

תכנון נופי: יעל בר- מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

תכנון הנדסי: הידרומודול, פולק שמואל בע"מ

מבט אל נחל רביבים, יעל בר מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

מיקום המחצבה: באפיק נחל רביבים שברמת הנגב, ליד קיבוץ רביבים והיישוב ביר הדאג'.

שותפים בפרויקט: המועצה האזורית רמת נגב, המועצה האזורית נווה מדבר ואל קסום ורשות הניקוז שקמה בשור.

גודל שטח השיקום: 400 דונם.

שלב השיקום לשנת 2018: הפרויקט נמצא בשלב הכנת תכנית לפי חוק הניקוז.

מטרת הפרויקט:

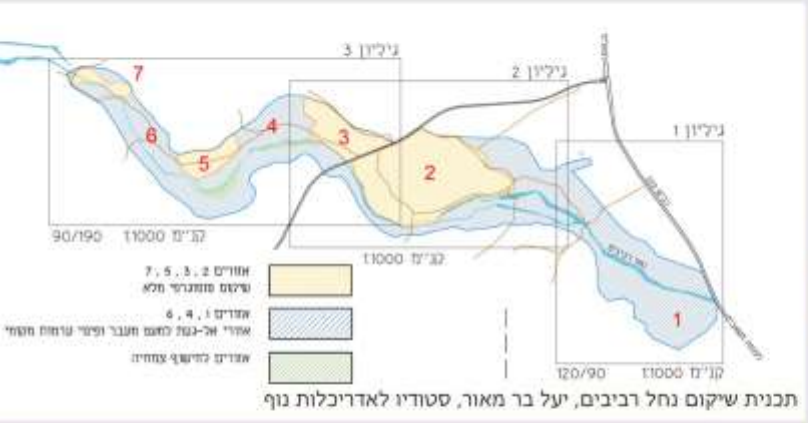
שיקום והסדרת הנחל כולל בניית אגן ניקוח להשהיית מי נגר.

מבט אל נחל רביבים, יעל בר מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

מבט אל נחל רביבים, יעל בר מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

תכנית שיקום נחל רביבים, יעל בר מאור, סטודיו לאדריכלות נוף

על הפרויקט:

בנחל רביבים, בקטע הנחל בין גשר "אריה" על כביש רביבים-צאלים ובין קיבוץ רביבים, סמוך לישוב הבדואי ביר הדאג', פעלה בעבר מחצבת חומר ואדי.

בעקבות עבודות החציבה והכרייה נותרו בנחל ובגדה הצפונית בורות רבים וערימות חומר טפל וכן מתקני מחצבה נטושים.

הקרן לשיקום מחצבות, בשיתוף רשות הניקוח שקמה-בשור, יזמה תכנית לשיקום ולהסדרת ניקוח קטע הנחל בו פעלה המחצבה.

התכנית, אשר מתואמת עם רשות ניקוח שקמה בשור, המועצה האזורית רמת הנגב והמועצה האזורית נווה מדבר ואל קסום, מציעה לעצב את הטופוגרפיה באזור המחצבה באופן המדמה את המורפולוגיה הטבעית האופיינית לאזור, להסדיר את משטר מי הנגר ולכסות את הבורות אשר מהווים סכנה בטיחותית לתושבים הגרים בסמיכות למחצבה הנטושה.

במהלך שנת 2018 קודם אישור של הפרויקט כתכנית נחל במסגרת חוק הניקוח, לרבות קבלת אישור של המועצה האזורית רמת הנגב ורשות העתיקות, והתייחסות הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה של מחוז דרום.

דו"ח הכנסות והוצאות

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018

שיקום מחצבת חורפייש

הכנסות)אלפי שקלים(

הכנסות מבעלי מחצבות	**19,595**

הוצאות)אלפי שקלים(

שיקום מחצבות	**15,411**
הנהלה וכלליות*	**4,008**
סה"כ הוצאות	**19,419**

סה"כ

עודף בשנה זו	**176**

*כולל 2,099 אלפי ש"ח הוצאות סוציאליות בגין שנים קודמות.

הוצאות שיקום המחצבות

1 ינואר 2018 -31 לדצמבר 2018

מחצבה	הוצאות באלפי ש"ח
מכתש רמון- חד"צ- גן לאומי	1,440
שתולים – עד הלום	43
נגבה -1גבעת תום ותומר	12
פסוטה	83
עין חרוד-חלק א'	678
עציונה-חלק א'	1
נורדיה -בית יצחק	90
יבנאל	4
נחשונים-א.ת. חצב	26
מגדל צדק –שבילי טיול רגליים	13
פארק כבשני הסיד –נחל ענבה	1
מגדל צדק-בריכות חורף	1,609
שפרעם-חלק א'	35
הבור באר שבע –רח' בר גיורא	7
כרם מהר"ל	40
מלכיה	3
חצור הגלילית	129
גניגר	18
טירת יהודה-אס"פ	35
גולני-חלק מערבי	45
מגדל צדק-כללי	78
נחל רביבים- קטע ה' תאו"ס	5
חורפייש	10
נחל שחורת –חלק א'	229
מעלה אלישע	9
בנימינה	9
מחצבות שיש-כניסה למכתש רמון	101
קרית חב"ד-צפת	31
מגדל צדק-טיילת צפונית	10,457
מג'ד אל כרום –בית קברות יער קק"ל	1
ניצנה חופרי הדרום ופרהוד	18
צאלים	2
מגדל צדק –שביל האופניים	28
יסודות	11
יד נתן	45
הר טוב(מערת אבשלום)	61
אס"פ מודיעין	4
סה"כ הוצאות	**15,411**

נספח 1

החוק לשיקום מחצבות

חלק י"ג מפקודת המכרות: "שיקום מחצבות" (תיקון: תשל"ג)

שיקום מחצבת עין חרוד

112 . הגדרות
בחלק זה, "בעל מחצבה" - לרבות מי שמפעיל אותה למעשה, בין אם ניתן לו רשיון חציבה ובין אם לאו .

113 . הודעה בדבר הצורך בשיקום מחצבה
ראה המפקח שניצול מחצבה פלונית או חלק ממנה הופסק, רשאי הוא להודיע לבעל המחצבה, בהודעה מנומקת, שאתר המחצבה טעון שיקום (להלן - הודעת שיקום); כן יודיע ברשומות שאתר המחצבה טעון שיקום.

114 . ועדת ערר
(א) שר המשפטים ימנה ועדת ערר ויקבע את מושבה.
(ב) ועדת הערר תהיה של שלושה; יושב-ראש הועדה יהיה שופט בית משפט מחוזי, ושני החברים האחרים יתמנו האחד בהמלצת שר הפיתוח והשני בהמלצת שר הפנים.
(ג) ליושב-ראש ועדת הערר יהיו כל הסמכויות הנתונות ליושב-ראש ועדת חקירה לפי סעיפים 9 ו-11 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט- 1968.
(ד) ועדת הערר לא תהיה קשורה בדיני הראיות אלא תפעל בדרך שתיראה לה מועילה ביותר לבירור השאלות העומדות להחלטתה.

115. ערר
(א) הרואה עצמו נפגע בהודעת שיקום וכן בעל הקרקע (או חוכרת בחכירה לדורות, כמשמעותו בחוק המקרקעין, תשכ"ט-1969, רשאים לערור על ההודעה לפני ועדת הערר.
ב) ועדת הערר רשאית לאשר את ההודעה בשינויים או בלי שינויים, או לבטלה;
(ג) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות את המועדים והדרכים להגשת ערר לפי סעיף זה ואת סדרי הדין בו, לרבות הוראות בדבר הוצאותיו.

116 . שיקום בידי בעל מחצבה
(א) בעל מחצבה שקיבל הודעת שיקום והודיע למפקח תוך חדשיים מיום קבלת ההודעה שרצונו לשקם את המחצבה בעצמו, ישקם אותה, ובלבד -
(1) שיבצע את פעולות השיקום לפי הוראות חוק התכנון והבניה, תשכ"ה-1965 (להלן- חוק התכנון), והתקנות והתכניות על פיו . (2) שיתחיל בפעולות השיקום תוך שלושה חדשים מיום שהודיע על רצונו לשקם את המחצבה.
(ב) לא המשיך בעל המחצבה את פעולות השיקום בשקידה ראויה או לא סיים אותן תוך התקופה שקבע המפקח, או לא ביצע את פעולות השיקום לפי ההוראות האמורות בסעיף קטן (א)(1), תהיה רשות שמורות הטבע רשאית לבצע את פעולות השיקום והמפקח יהיה רשאי לדרוש מבעל המחצבה את החזרת הסכומים ששולמו לו על חשבון השיקום לפי סעיף 120(ב)(3), כולם או מקצתם .

נספח 1- המשך

החוק לשיקום מחצבות

חלק י"ג מפקודת המכרות: "שיקום מחצבות" (תיקון: תשל"ג)

שיקום מחצבת חצור הגלילית

117. תכנית שיקום

(א) לא היתה תכנית לפי חוק התכנון שחלה על מחצבה פלונית, או לא כללה תכנית כאמור הוראות בדבר שיקום המחצבה, יכין המפקח, לאחר התייעצות עם מנהל רשות שמורות הטבע, תכנית לשיקום המחצבה ויקבל אישור לתכנית השיקום מאת הועדה המחוזית לתכנון ולבניה.

(ב) המפקח יציין בהודעת השיקום את המקום והזמן שבהם אפשר לעיין בתכנית השיקום המאושרת.

118. שיקום בידי רשות שמורות הטבע

חלפו שלושה חדשים מיום ששלח המפקח הודעת שיקום ולא הוגש ערר ולא הודיע בעל המחצב שרצונו לשקם את המחצבה בעצמו, ונתקיימו הוראות סעיף 117, רשאית רשות שמורות הטבע לשקם את אתר המחצבה.

119. ערר מעכב את הביצוע

הוגש ערר על הודעת השיקום, יידחה ביצוע עבודת השיקום, בין בידי בעל המחצבה ובין בידי רשות שמורות הטבע, עד לאחר החלטת ועדת הערר, או עד שחלפו חדשיים לפחות ממועד משלוח הודעת השיקום, הכל לפי המאוחר.

120. קרן לשיקום מחצבות

(תיקון: תשל"ט)

(א) שר הפיתוח רשאי, בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, להקים בתקנות קרן לשיקום מחצבות.

(ב) בתקנות כאמור רשאי השר -

(1) לקבוע את הרכב הנהלת הקרן, דרכי עבודתה וסמכויותיה;

(2) לחייב בעל מחצבה לשלם לקרן תשלומים לפי כמות החומר שנחצב בה או לפי סוגי חומר שונים, או לפי אחוזים מהכנסות המחצבה, או לפי קני-מידה סבירים אחרים שייקבעו בין לכלל המחצבות ובין לסוגים שבהן;

(3) לקבוע הוראות בדבר החזר ההוצאות, כולן או מקצתן, לבעל מחצבה ששיקם אותה בעצמו, או לרשות שמורות הטבע, אם היא שיקמה את המחצבה בהתאם לסעיף 118, לרבות הוראות בדבר תשלום מקדמות .

פקודת המכרות 1925 .

נספח 2

תקנות המכרות)הקרן לשיקום מחצבות(

תשל"ח 1978

מכותי לפי סעיף 120 לפקודת המכרות)להלן -
בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת הכלכלה
ת אני מתקין תקנות אלה:

ת קרן

בזה קרן לשיקום מחצבות לפי חלק י"ג של
להלן - הקרן.(

הנהלת הקרן)תיקון: תשנ"ט(

תנוהל בידי הנהלה בת שמונה חברים)להלן
לה(, כשהמפקח על המכרות יהיה חבר
ף תפקידו ושבעה חברים נוספים יהיו נציגי
והרשויות הבאות, וכל אחד מהם יתמנה בידי
אותו המשרד או בידי המנהל של אותה הרשות:
התשתיות הלאומיות;
האוצר;
הפנים;
העבודה והרווחה;
מקרקעי ישראל)להלן - המינהל(;
שמורות הטבע;
ד לאיכות הסביבה .

ראש ההנהלה יהיה נציג משרד התשתיות
.

פעולות ההנהלה יהיה נציג המינהל.

עבודה של ההנהלה

לה תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה, במידה
עו בתקנות אלה, והחלטותיה יתקבלו ברוב
הקולות שקולים, יכריע קולו של היושב-ראש.

לה תתכנס אחת ל-60 יום לפחות ונוכחות רוב
תהווה מנין חוקי לכל דבר.

אש ההנהלה ביחד עם נציב המינהל, או ביחד
אחר של ההנהלה שהיא תבחר לכך, יהיו
חתום בשם ההנהלה על כל מסמך שבתחום
לרבות דרישות תשלום לקופת הקרן או הוראות
קופת הקרן.

)ד(ההנהלה תנהל פנקסים וחשבונות ותפרסם,
באמצעות המינהל, דין וחשבון שנתי על הוצאותיה
והכנסותיה .**4 . תשלומים**

בעל מחצבה ישלם לקרן את התשלומים המפורטים
בתוספת לפי הסוגים והכמויות של חומר שנחצב
במחצבה כמפורט בתוספת, ובמועדים שייקבעו על ידי
הנהלת הקרן.

5 . סמכויות ההנהלה

ההנהלה תהיה מוסמכת-

)1(לגבות את התשלומים האמורים בתקנה 4, באמצעות
המינהל כנאמן של הקרן ולקבוע מועדים וסדרי גביה
לתשלומים אלה;

)2(להחליט על החזרת הוצאות שיקום של בעל מחצבה
,כולן או מקצתן, שהוצאו לצורך ביצוע תוכנית שיקום לפי
סעיף 116 של הפקודה, וכן להחליט על מתן מקדמה
לבעל מחצבה, בשיעור שתיקבע, לצורך ביצוע תכנית
השיקום כאמור;

)3(לעקוב אחר ביצוע תכנית שיקום שמומנה על פי
פסקה) 2(;

)4(להתייעץ עם מומחים כראות עיניה, לבקש הוכחות על
הוצאות שהוציא בעל מחצבה ולערוך בדיקות שהיא רואה
צורך בהן בקשר להחלטותיה לפי פסקאות) 2(ו)-3(;

)5(לממן הוצאות הכרוכות כהפעלת הקרן.

6 . החזרת הוצאות שיקום

הוצאות השיקום, כולן או מקצתן, יוחזרו לבעל מחצבה
בהתאם לאישור שיינתן מראש מאת הנהלת הקרן.

7 . בקשה להחזר הוצאות שיקום

)א(בקשה לאישור החזר הוצאות שיקום תוגש להנהלת
הקרן על ידי בעל המחצבה לפני שיתחיל בשיקומה .

)ב(בקשה לאישור החזר הוצאות שיקום תכלול-

)1(הודעת השיקום;

)2(תכנית שיקום מאושרת;

)3(הצעה תקציבית לשיקום.

8 . אישור החזר הוצאות

הפעולות שבעדן רשאית הנהלת הקרן לאשר החזר
הוצאות הן-

)1(הכנת תכנית שיקום והכנת הצעת תקציב לשיקום;

)2(שיקום פני השטח;

)3(שינוי פני השטח לצורך שיקומו.

נספח 3

תוספת (תקנה 4)

תשלומים לקרן

מחצבת עין חרוד בתהליך שיקום

התשלום לכל טונה באחזים ממחיר המכירה הממוצע של סוג החומר שנחצב החומר עמוס על כלי הרכב בשער המחצבה

1. אדמת מילוי	6.0%
2. חול	4.0%
3. כורכר	3.0%
4. חצץ	1.0%
5. גבס	0.7%
6. אבן למחאיקה	0.3%
7. חרסית	0.2%
8. אבן שיש	0.1%
9. אבן לתעשיית הסיד	0.1% ממחיר המכירה של הסיד
10. אבן וחרסית לתעשיית המלט	0.1% ממחיר המכירה של המלט
11. כל חומר אחר שנחצב	1%

המחיר הממוצע ושיעור התשלום באגורות ייקבעו על ידי הנהלת הקרן, על סמך פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה של חודש ינואר וחודש יולי של כל שנה, לתשלום ב-1 באפריל ו-1 באוקטובר באותה שנה.

ק"ת תשל"ח, 1626; תשנ"ט, 179 .

נספח 4

מדיניות הקרן לעניין החזר הוצאות שיקום של מחצבה שהוכרזה כנטושה

מאושר על ידי הנהלת הקרן בישיבתה מיום 16 ביולי 2015

מבוא

סמכותה של הקרן לממן החזר הוצאות שיקום קבועה בתקנה 5)2(לתקנות המכרות)קרן לשיקום מחצבות(,תשל"ח-1978)להלן – "התקנות"(. הוראת התקנה קובעת כי, הנהלת הקרן רשאית להחליט על החזר הוצאות השיקום, כולן או מקצתן, לשם ביצוע תכנית שיקום לפי סעיף 116 לפקודת המכרות.

"ההסדר הסטטוטורי בנושא שיקום מחצבות נקבע בתיקון משנת 1973 של פקודת המכרות על ידי הוספת חלק יג' לפקודה שכותרתו "שיקום מחצבות". תכליתו של הסדר זה היא לשקם מחצבות לאחר הפסקת פעילות החציבה בהן, כדי לרפא את הפגיעה בנוף הנגרמת עקב פעולות החציבה וכדי לאפשר את ניצול השטח המשוקם לטובת הציבור בהתאם לייעוד הקרקע".]1[

תקנה 8 לתקנות מפרטת רשימה סגורה של פעולות, בגינן רשאית הנהלת הקרן לאשר החזר הוצאות ואילו הן:

1. הכנת תכנית שיקום.
2. הכנת תקציב לשיקום .
3. שיקום פני השטח.
4. שינוי פני השטח לצורך שיקומו.

בהתאם להוראת התקנה האמורה, רשאית הנהלת הקרן לממן, באופן מלא או חלקי, פעולות הנכללות בגדר אחתמהפעולות המפורטות להלן:

עקרונות מנחים לאישור השתתפות הקרן במימון השיקום והיקפה:

הנהלת הקרן תשקול את השיקולים הבאים בטרם תאשר את השתתפות הקרן במימון פרויקט שיקום, ואם אישרה – בטרם תקבע את היקף המימון ומפרט הסעיפים הממומנים:

1. אישור המימון יתייחס אך ורק לסעיפים מוגדרים מראש הכרוכים בביצוע תכנון ו/או ביצוע השיקום, בהתאם לעקרונות מסמך מדיניות זה להלן. בנוסף, יקבע אחוז ההשתתפות של הקרן, באותם הסעיפים שמימונם אושר .אחוז המימון יכול שיהיה זהה לכלל הסעיפים ויכול שישתנה ביחס לסעיפים מסוימים. כמו כן, המימון של סעיפים מסוימים יכול שיהיה מותנה בקיומם של תנאים מוקדמים .
2. שיעור השתתפות הקרן בסעיפי ההשתתפות שלה בתקציב השיקום, יקבע, בין היתר לאור היקף המימון של הקרן בפרויקט כולו. ככל שהיקף המימון הכללי של הקרן בפרויקט יהיה נמוך יותר, תשקול הנהלת הקרן באהדה, הגדלת היקף המימון בסעיפים שאושרו על ידה .
3. הנהלת הקרן תבחן, במסגרת שיקוליה, את מידת ההיתכנות המעשית של ביצוע הפרויקט, ללא מימון הקרן ו/או במימון חלקי של הקרן, ביחס להיקף המימון המבוקש ממנה. הקרן תהיה רשאית לצמצם ואף לבטל את השתתפותה במימון פרויקט שיקום, אשר בחינתה מצביעה על קיומה של אפשרות מעשית כי יבוצע גם ללא השתתפותה .
4. בנוסף ובהמשך לאמור בסעיף 3 לעיל, הנהלת הקרן תבחן במסגרת שיקוליה, מהו ייעודו התכנוני החדש של השטח המיועד לשיקום. תערך אבחנה בין יעוד ציבורי לבין יעוד מסחרי. הנהלת הקרן תשקול באהדה השתתפות בהיקף גדול יותר, בפרויקטים לשיקום שייעודם החדש הוא ציבורי, ואשר אין צפויות מהן הכנסות כלכליות.
5. ככלל, ביצוע שיקום יותנה בקיומו של גורם-אחראי אשר ייטול על עצמו מחויבות ברורה ותקפה למימון הוצאות התחזוקה של השטח, לאחר גמר ביצוע השיקום, בהתאם לאופי התחזוקה הנגזר מאופיו של השיקום, היקפו והשימושים העתידיים להם הוא מיועד, ואשר חתם עם הקרן על הסכם בנוסח שאושר על ידי הקרן .

6. הנהלת הקרן תהיה רשאית, מקום שמצאה לנכון לעשות כן, להגביל את היקף השתתפותה במימון הפרויקט ,בסכום נומינאלי ולקבוע כי בכל מקרה, תקרת המימון של הקרן לא תעלה על סכום שנקבע מראש. הודעה בדבר קביעת התקרה כאמור, תימסר לכלל הגורמים המעורבים במימון פרויקט השיקום, טרם תחילת ביצועו.

]1[עת"מ)ירושלים(07/269 התאחדות קבלני התשתיות ומפעילי הצמ"ה נ' הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים ואח'. פסק דינו של כב' השופט יונתן עדיאל.

נספח 4 - המשך

מדיניות הקרן לעניין החזר הוצאות שיקום של מחצבה שהוכרזה כנטושה

מאושר על ידי הנהלת הקרן בישיבתה מיום 16 ביולי 2015

7. ככלל, הקרן תשתתף במימון עבודות נדרשות לצורך שיקום, מסוג העבודות הבאות, בהיקף שיקבע על ידה:

7.1. ביצוע עבודות שיקום נופי תוך שימוש בחומרי גלם משטח המחצבה ו/או מובלים)לרבות מעובדים(, על פיתכניות מאושרות כחוק.

7.2. ביצוע עבודות תשתית ו/או הסדרת דרכי גישה לאתר המשוקם)לרבות הנחת מצעים וסלילה(וזאת לפי שיקול דעתה של הקרן ובלבד שהתקיימו כל התנאים המפורטים להלן במצטבר:

7.2.1. על פי תכנית שאושרה על ידי הנהלת הקרן.

7.2.2. השטח המשוקם מיועד למטרה ציבורית .

7.2.3. "תשתית" לעניין סעיף זה משמעה: סלילה, ו/או קווי ביוב וניקוז ו/או קווי מים ו/או חשמל ובלבד והיא חיונית לקיום הפרויקט בשיעור מידתי להיקפו .

7.3. ככלל, הקרן תשתתף במימון ביצוע תשתיות להנגשת אנשים עם מוגבלויות באתרים אשר מיועדים על פי ייעודם החדש לשימוש ציבורי.

7.4. עבודות גינון והשקיה לרבות התקנת מערכת השקיה.

7.5. עבודות הנדרשות לצרכי בטיחות המבקרים באתר, לרבות אך לא רק: יישור פני השטח, ייצוב המדרונות,הקמת גדרות, הצבת שילוט מתאים, כיסוי בורות ו/או מקורות מים וכל עבודה ו/או פעולה אשר לגביהןהשתכנעה הנהלת הקרן כי יש בהן צורך בטיחותי.

7.6. טיפול בסילוק צמחיה המוגדרת כ"מין פולש", ככל שהיא כלולה ברשימת המינים הפולשים שהוכרה ע"י הקרן, כפי שתעודכן מעת לעת, וככל שיש בכך כדי לתרום להצלחת ביצוע השיקום ו/או תחזוקתו לאורך זמן .

7.7. במקרים מיוחדים, הקרן תהיה רשאית, על פי שיקול דעתה, לאשר ביצוע עבודות הדרושות למניעת עיכוב משמעותי של אפשרות השיקום של המחצבה, ובלבד שעלות עבודות אלו לא תעלה על כרבע מעלות השיקום המתוכנן.

7.8. באתרים המיועדים לשיקום למטרות מסחריות הנהלת הקרן תשקול להשתתף בביצוע חלק מעבודות העפר ,בין היתר, בהתחשב בסדרי עדיפותה ותקציבה.

8. בהתייחס לשיקום שטח המיועד למטרה ציבורית - הנהלת הקרן תעשה מאמץ לאתר גורמים נוספים אשר ישתתפו במימון השיקום .

9. הקרן תשתתף במימון בדיקות, סקרים ומחקרים, ככל שהם דרושים לפי שיקול דעתה, לעניין שיקומה של מחצבה מסוימת או לשיקומן של מחצבות מסוג מסוים, או לאופן הביצוע המיטבי של עבודות שיקום מסוג מסוים. הנהלת הקרן תאשר מימון לעניין זה בכפוף להוראת תקנה 5)4(לתקנות, לרבות סמכויות עזר הנגזרות ממנה.

10. הקרן תשתתף במימון הכנתן של תכניות שיקום בכל רמות התכנון, לרבות הכנת נספחים נדרשים ו/או מסמכים מקצועיים נלווים על פי דרישות וועדות התכנון או גורם מקצועי מוסמך על פי כל דין. על אף האמור לעיל, הקרן לא תממן הכנת תסקירי השפעה על הסביבה. בנוסף, הנהלת הקרן תשמור לעצמה שיקול דעת לממן נספחים נדרשים, כגון נספח תחבורה או נספח ניקוז, או ייעוץ אקולוגי, מקום בו התוכנית מייעדת את השטח לצרכי ציבור , להבדיל מצורך מסחרי ו/או כלכלי. בכל מקרה, השתתפותה של הקרן במסמכים ו/או בייעוץ כאמור, תהיה רק במקום שבו, לדעת הנהלת הקרן, משרתים נספחים אלה, באופן ישיר, את תכלית השיקום.

11. ככלל, בכל הנוגע לביצוע עבודות תשתית, הקרן תתמקד בביצוע עבודות העפר הנדרשות בלבד, הנהלת הקרן תהיה רשאית לחרוג מהנחיה זו במקרים בהם תמצא הצדקה מיוחדת לכך, בהתייחס לשטחים המיועדים לשימוש ציבורי.
12. ככלל, הקרן לא תממן ולא תשתתף במימון פעולות הנדרשות לצרוך ניקוי ו/או סילוק פסולת שנשפכה באתר של מחצבה נטושה. הקרן תהיה רשאית לחרוג מהנחיה זו במקרים בהם תמצא הצדקה מיוחדת לכך ובלבד שימצא מקור נוסף אשר ישתתף במימון .
13. ככלל, הקרן לא תממן ולא תשתתף במימון שיקום מחצבות עתיקות, כמשמעותו של המונח "עתיקה" בחוק העתיקות, למעט השתתפות במקרה בו נדרש שיקום בשל פגיעה סביבתית - נופית או בטיחותית.
14. הנהלת הקרן תשקול השתתפות במימון פעולות שימור מבנים ומתקנים, והצגת היסטוריית החציבה במחצבות , הכל בתנאים ובהיקף שיקבעו על ידי הנהלת הקרן לפי שיקול דעתה .

נספח 4 - המשך

מדיניות הקרן לעניין החזר הוצאות שיקום של מחצבה שהוכרזה כנטושה

מאושר על ידי הנהלת הקרן בישיבתה מיום 16 ביולי 2015

שיקום מחצבת צפת- כפר חב"ד

15. הנהלת הקרן תשקול השתתפות במימון שילוט הכוונה וכן שילוט הדרכתי באתרים ששוקמו על ידה, ככל שסברה ששילוט כאמור הינו השלמה נדרשת להסברת פעולת השיקום ו/או הערכים המצויים באתר שנחשפו ו/או הוצגו בעקבות השיקום ו/או לעבודה שביצעה הקרן במקום. עצם ההשתתפות במימון כאמור, לרבות התנאים לו והיקפו, יקבעו על ידי הנהלת הקרן על פי שיקול דעתה ובאפשרות המימון על ידי גורם חלופי. בכל מקרה תממן הקרן שילוט מתאים, לפי שיקול דעתה, המציין את ביצוע עבודות השיקום על ידי הקרן.
16. הקרן תשקול השתתפות במימון אמצעי הצללה בהיקף מינמיאלי הכרחי, מקום בו סברה שהמדובר בצורך חיוני לפעילות באתר המשוקם, ובהעדר מקור מימון זמין חלופי לביצועו, או בהתקיים נסיבות מיוחדות אחרות המצדיקות זאת, לפי דעתה, והכל ובלבד שהמדובר באתר הפתוח לרווחת הציבור.
17. הקרן תשתתף, בתנאים ובהיקף לפי שיקול דעתה, בשיקום מחצבות החושפות תופעות טבע ייחודיות תוך במימון הצגתן.
18. הקרן תממן שיקום מחצבות באפיקי נחלים בהם התבצעה כרייה, לרבות בנית גביונים ורכישת חומר הגלם לביצוע השיקום והובלתו לאתר, מקום שהדבר נדרש. היקף השתתפותה של הקרן בביצוע שיקום כאמור תעשה בהתחשב באמות המידה המפורטות לעיל ותוך התחשבות באמצעי המימון של רשויות הניקוז.
19. הקרן תשתתף במימון הכנת מסמכי תכנון ותקציב שיקום לפי הפירוט להלן:
    19.1. תכנית שיקום, על פי הוראות חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965.
    19.2. תכנית שיקום, על פי הוראות חוק הניקוז.
    19.3. תכניות עבודה מפורטות לביצוע השיקום.
    19.4. נספחים תכנוניים/גיאולוגיים/סביבתיים הנדסיים נדרשים לביצוע השיקום, כמפורט להלן:
        19.4.1. תכניות עבודה מפורטות.
        19.4.2. מפרטים טכניים.
        19.4.3. כתבי כמויות.
        19.4.4. מסמכי מכרז על נספחיהם.
        19.4.5. אומדן מתכנן.
        19.4.6. חוות דעת מקצועיות נדרשות.

שיקום מחצבות חד"צ- מכתש רמון

מזכירות הקרן לשיקום מחצבות | קריית הממשלה, דרך מנחם בגין 125, תל-אביב, מיקוד: 6701201
טלפון: 03-7632375 | פקס: 03-7632376 | אתר אינטרנט: www.kasham.org.il